

А.В. Гавриш, канд. техн. наук, доц. (*НУХТ, Київ*)

О.В. Нєміріч, канд. техн. наук, доц. (*НУХТ, Київ*)

О.Є. Шевченко, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

В.Ф. Доценко, д-р техн. наук, проф. (*НУХТ, Київ*)

АНДРАГОГІКА – СУЧАСНА МОДЕЛЬ НАВЧАННЯ

Автори теорії навчання дорослих, враховуючи об'єктивні зміни в освітній сфері і досягнення різних наук щодо розуміння людиною своєї ролі у власній життєдіяльності, спиралася на принципи відмінності між дорослою і недорослою людиною взагалі і у процесі навчання зокрема.

Доросла людина, як правило, займається конкретним ділом, володіє сталим рівнем самосвідомості, тому очікується, що до процесу навчання вона буде ставитись свідомо і відповідально. Потреба дорослого в навчанні найчастіше пов'язана з основною професійною діяльністю, отже він переслідує конкретні практичні і реальні цілі. Висока мотивація навчання визначається необхідністю вирішення життєво важливих проблем. Відтак він прагне цю проблему вирішити якнайшвидше. Ефективно навчатися дорослій людині допомагає власний життєвий досвід, а одержані знання вона прагне відразу застосувати у своїй діяльності.

Вихідні положення андрагогіки сформульовані таким чином.

1. Тому, хто навчається, належить провідна роль у процесі свого навчання (той, хто навчається, а не той, кого навчають).

2. У процесі навчання дорослий прагне до самореалізації, до самостійності, до самоуправління і усвідомлює себе таким.

3. Дорослий володіє життєвим побутовим, соціальним, професійним досвідом, який може бути використаний як важливе джерело навчання для нього і для його колег.

4. Доросла людина навчається задля вирішення важливої життєвої проблеми і досягнення конкретної мети.

5. Дорослий розраховує на негайне застосування одержаних знань, умінь, навичок і якостей.

6. Навчальна діяльність дорослого переважно детермінується часовими, просторовими, побутовими, професійними, соціальними факторами, які або обмежують, або сприяють процесу навчання.

7. Процес навчання дорослих організований у вигляді спільної діяльності того, хто навчається, і того, хто навчає, на усіх його етапах: планування, реалізації, оцінювання і, до певної міри, корекції.

На основі цих головних параметрів сформульоване сучасне визначення андрагогіки.

Дослідники теорії навчання дорослої людини називають андрагогіку „мистецтвом і наукою допомоги дорослим в навчанні” і дають таке визначення: *андрагогіка – це наука про навчання дорослих, яка обґрунтовує діяльність дорослих, які навчаються і які навчають з організації та реалізації процесу навчання.*

Які основні положення теорії навчання дорослих?

Їх краще розглядати, порівнюючи педагогічну та андрагогічну модель навчання.

Коли ми говоримо про модель навчання, ми маємо на увазі систематизований комплекс основних закономірностей діяльності того, хто навчається, і того, хто навчає у процесі навчання. При цьому звичайно необхідно враховувати й інші компоненти процесу – зміст, джерела, засоби, форми та методи навчання. Але головне у моделі – саме діяльність того, хто навчається, і того, хто навчає.

Закономірності, визначені у моделі навчання, характерні для різних підходів до організації процесу навчання, але вони подані комплексно і в загальному вигляді. Це ніби ідеальне уявлення про процес навчання.

Узагальнено можна сказати, що в педагогічній моделі навчання домінуюча роль належить тому, хто навчає. Саме він визначає усі параметри процесу навчання: цілі, зміст, форми і методи, засоби та джерела навчання.

Через об’єктивні фактори (не сформованості особистості, залежності від економічного та соціального становища, незначного життєвого досвіду, відсутності серйозних проблем, для вирішення яких необхідно вчитися) об’єкт навчання у педагогічній моделі посідає підлегле, залежне становище і не має можливості суттєво впливати на планування й оцінювання процесу навчання. Його участь у реалізації навчання з тих же причин досить пасивна: адже його головна роль – сприйняття соціального досвіду, який передає йому той, хто навчає.

В андрагогічній моделі провідна роль належить саме тому, хто навчається. Доросла людина – активний елемент, один із рівноправних суб’єктів процесу навчання.

Основоположник андрагогіки М.Ш. Ноулз окреслив основні відмінності між андрагогічною та педагогічною моделями.

Таким чином, головною характеристикою навчальної діяльності дорослих є активна, провідна роль того, хто навчається у побудові і здійсненні програми навчання та спільна діяльність того, хто навчається і того, хто навчає.